

መደረ ልኡክ ኤርትራ፡ አብ መበል

35 ኣኼባ መራሕቲ ሕብረት ኣፍሪቃ

ኸበርካ ኣቦ-መንበር! ዝኸበርኩምን ዝኸበርኩንን!

ፈለማ፡ ምስቶም ኣቕዲሞም ቃሎም ዘስምዑ ተጸንቢረ፡ ንመንግስትን ህዝብን ፈደራላዊት ደሞክራሲያዊት ሪፓብሊክ ኢትዮጵያ፡ ስለቲ ምወኛ ኣቀባብላን እንግዶትን፡ ምስጋና ኣቕርብ። በዚ ኣጋጣሚዚ፡ ሰላምታን ሰናይ ምንዮት ዓወትን ሓውኹም ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂ፡ ነዚ ክቡር መጋባእያ ከቕርብ ከለኹዎን ሓበን ይስመዓኒ። እዚ ኣኼባዚ፡ ንኣህጉራዊ ምዕባለታት ብዝምልከት፡ ኣብ ኣዝዩ ወሳኒ መድረኽዮ ዝቃናዕ ዘሎ። እዚ ግዜዚ፡ ኣብ ዓለምና ብዝርእ ዘሎ እልቢ ዘይብሉ ዲናሚካዊ ለውጥታት ሓይልን ጽልዋን፡ ምትህልላኻ ቀንዲ ኣህጉራዊያን ሓይልታት ኣብ ቃልዕ ወጺኡ፡ ናይ ዝሓለፈ 30 ዓመታት ሞዴል እንኩ-ቀጽራዊ ዓለማዊ ስርዓት፡ መሰረታዊ ለውጢ ዘምጽእ ዘሎ ይመስል። ምዕባለታት ዩክሬን፡ ደቡባዊ ባሕሪ ቻይና፡ ሓውሲ-ደሴት ኮርያ፡ ዞባ ማእከላይ ምብራቕን ካልእ ርሱን ቦታታትን፡ መርኣያ ናይቲ ዝካየድ ዘሎ ኣንደኞታቺ ለውጢዮ። ኣብዚ ኩሉ ከም ኣብነት ዝተጠቐሰ ጉዳያት፡ ኣፍሪቃ ከም ግቡእ ተራኡ ክጻወት ዘይከኣለ ተዓዛባይ ተዓኒዳ፡ ድምጻ ከተስምዕን ረብሓታታ ክትዕቅብን ኣይከኣለትን ዘላ። እቲ ዝኸፍአ ድማ፡ ኣፍሪቃ ኣብቲ ንሃገራዊ ጸጥታኣን ቍጠባዊ ምዕባለኣን ዝሃሲ ዕቅብን ህጹጽን ጉዳያትዎን እንተኹነ፡ ተዓዛቢትያ ዘላ። ዘይግሃስ መሰላ ንነጻ ፖለቲካዊ ሕርያን ቍጠባዊ ልምዓትንዎን፡ ብተደጋጋሚ ክባጨውሉን ክብሕጉግንዮ ዝርእ። ግደ ሓቂ፡ ኣብ ሓያሎ ከባቢታት ኣፍሪቃ ንርእዮ ዘሎና ክስተታት፡ (ማለ፡ ጊኒን ቀርኒ ኣፍሪቃን ናይ ቀረባ ኣብነትዮ)፡ መርኣያ

ናይ'ቲ ምዕራባውያን ሓይልታት፡ ንምዕባለታት ብዓይኒ ረብሓታቶም ንምቕራጽ ዘካይድዎ ዘለዉ ካብ ንዕቀት ዝተላዕለ ተግባራት'ዮ። ብአጠማምታኦም፡ አፍሪቃ ዘቤታዊ ጉዳያታ ንምውሳኔ ቃል ይኹን ናጽነት የብላን። እዚ ክውንነት'ዚ፡ ኣብ'ዚ ወሳኒ መድረኽ፡ ሓያሎ ሕቶታት ዘለዓዕል'ዮ። ነቲ ካብ ምምስራት ክፍለ-ዓለማዊ ውድብና - 'ውድብ ሓድነት አፍሪቃ' ኣብ 1963 ዝሓለፍናዮ ጉዕዞ 60 ዓመታት፡ ብነቕፌታዊ ዓይኒ ብደቂቕ ካብ ምግምጋምን ምእራምን፡ ካልእ አማራጺ የለን። ቁጠባዊ፡ ቴክኖሎጂያዊ፡ ፖለቲካውን ዲፕሎማሲያውን ቁመናን ዝናን አፍሪቃ፡ ምስ ዕቕር ዓቕሚታታ ከምዝዳረግ ንምርግጋጽን አፍሪቃ ኣብ ዓለም ግቡእ ቦታኣ ንክትሕዝን ድማ፡ ውሁድ ክፍለዓለማዊ ስትራቴጂ ምርቃቕ ከድልየና እዩ። ውድብ ሓድነት አፍሪቃ ብ25 ግንቦት 1963 ክምስረት ከሎ፡ ዝበለጸ ዓይነት ሂወት ህዝብታት ንምጭባጥ፡ ምትሕግጋዝን ምውህሃድን ንምሕያል፡ ናጽነት፡ ልኡላውነትን ብጹእነት መሬትን ሃገራት ንምክልኻል ወይ ንምሕላው፡ ከምኡ'ውን - ሽዑ ብዙሓት ናጽነተን ዘይተጎናጸፉ ሃገራት ስለዝነበራ፡ ኩሉ ዓይነታት መግዛእትን ናይ ውሑዳት ጸዓዱ ግዝኣትን ንምጥፋእ'ዮ ነይሩ - እቲ ዕላማ። እንተኹን፡ እቲ ካብ ፈለማ እዋን ከም ራእይ ዝተቐመጠ ሃንቀውታታት፡ ዕላማታትን ሸቶታትን ኣይሰመረን። እዚ ዝኹነሉ ምክንያት፡ እቲ ራእይ ዘይተመጣጣኒ ወይ ድማ ዘይርጡብ ስለዝነበረ ኣይኩነን። ቀንዲ ጠንቂ ናይ'ቲ ምምህማንን ፍሽለትን፡ ኣብ መንጎ ባህግን ግብሪን ዝነበረ ዘይምጥዕዓም እዩ። እዚ ድማ፡ ብሰንኪ ምእዙዝነት አፍሪቃ ንግዳማዊ ረብሓታትን ፖለቲካዊ ኣሳሳይነትን ሞግዚትነትን እዩ። ድሕሪ 38 ዓመታት ከኣ፡ እቲ ውድብ "ነቲ ሃንቀውታን ተልእኾን ኣይበቕዐን" ተባሂሉ፡ ኣብ 26 ግንቦት 2001 ብ"ሕብረት አፍሪቃ" ተተኪኡ። ሕብረት አፍሪቃ'ውን እንተኹን፡ ኣብ ዝሓለፈ 20 ዓመታት ዘምጽኦ ዝጥቀስ ፋይዳ የለን። ኣብ ጉዳይ ሃገራዊ ጸጥታ - ኣብ ሊብያ ተፈጠሩ ዘሎ ውድቀት፡ ኣብ ቅድሚ ኣዲንቲ ናይ'ቲ ውድብ ዘጋጠመ እዩ። አፍሪቃ ሎሚ፡ ብጉልባብ "ምቅላስ ሽበራ"፡ ኣአንጋዲት ጠገለ ዘይብሉ ናይ ወጻኢ ወተሃደራዊ መደበራትን "ግዳማውያን ሓይልታት ጣልቃ"ን ኩይና ኣላ። ኣብ ዝበዝሐ ናይ ግጭትን ምስሕሓብን ኩነታት፡ "ጉዳይ ሰላም"፡ ንአፍሪቃን ውሽጣውያን ዞባውያን መሻርኽትን ብምግላል፡ ብቐዋምነት ቦቶም ኣብ ትሕቲ ሓልዮት ኣመሪካን ሕብረት ኤውሮጳን ዝንቀሳቐሱ "ኣራኽብቲ ጉጅለታት"ን "ፍሉያት ልኡኻት"ን እዩ ዝመሓደር ዘሎ። 60 ሚእታዊ ካብ ጸጋታት ዓለም ዝግመት ዝዚፍ ቁጠባዊ ዓቕሚ አፍሪቃ እናተዘምተ፡ ዛጊት ምንጪ ዘቤታዊ ሃብትን ብልጽግናን ብምጃን፡ ንአፍሪቃ ቀንዲ ደራሽ ሓይሊ ናይ'ቲ ክትበጽሖ ዝግባኣ ደረጃ ክኸውን ኣይከኣለን ዘሎ። ብአንጻር'ቲ ኣብ ሰባዊ ርእሰማል

ዝግበር ዝዚፍ ወፍሪውን፡ አፍሪቃ ገና ካብ ምፍራይን ምልክትን መሰረታውያን ሃላኻቲ ፍሕት ክትብል ኣይከኣለትን ዘላ። ብሕጽር ዝበለ፡ ሓርነት፡ ናጽነት፡ ልኡላውነት፡ ሓድነት፡ ከምኡውን ብጽእነት መሬት፡ ህዝብታታን ሃገራታን እናተጋህሰ፡ አፍሪቃ - ሕላገት ጥሜት፡ ቅልውላዋት፡ ኡናት፡ ፍልሰትን ባርነትን ብምጃን፡ ዝተዋሰነት ክፍሊ ዓለም ኡይና ትቕጽል ኣላ። አፍሪቃ ነዚ ኩነታት'ዚ ንምፍዋስ ብሓባር እንተዘይተላዒላን እንተዘይሰራሓን፡ ናይ መጻኢ ተስፋታትን ዕድላትን ደበንገረ ኡይኑ ክቕጽል እዩ። እዚ ሕጂ 1.2 ቢልዮን ዝግመት ብዝሒ ህዝባ፡ ዓመታዊ ብገምጋም ብጌ ሚእታዊት ክውሰኽ ከምዝክእል እዩ ዝግመት። ክፍሊ ዓለምናን ኣባል ሃገራትን፡ ዲናሚካዊ ዘላቂ ቁጠባዊ ዕብዮት ምስ ውሽጣዊ ርግኣት ከረጋግጸ እንተዘይክኣለን ድማ፡ እቲ ኣማሳኒ ተግባራት ጽርረተምሁራንን ፍልሰት መንእሰያትን መግትኢ ክርከቦ ኣይኡነን። አፍሪቃ፡ ካብ ኣንደልሃጺ ጉዕዞ፡ ናብ ጎደና ዘላቕን ምዕሩይን ምዕባል ክትምለስ እንተኹይና፡ ኣብ ዓሌታውን ሃይማኖታውን ግጭት ዝተሰረተ ጸቢብ ፖለቲካ፡ ምግላል ዝሰፍሐ ክፋላት ሕብረተሰብ ካብ ምሕደራዊ ቅርጺ፡ ከምኡውን ንዝተዋሰነ ሓፋሽ መሊሱ ዜግልልን ዚድህኽን ቁጠባዊ ፖሊሲታት ምስዓብ፡ ህጽጽ ቁላሕታ ከድልዮ እዩ። ነዚ ደርማስ ብድህታት ንምስጋር እምበኣር፡ ብዙሓ-ጎድናውን ውሁድን ኣተሓሕዛ፡ ማለት ብደረጃ ሃገር፡ ዞባን ክፍሊ-ዓለምን፡ ዘዋጽእ - ኣድማዒ ስትራቴጂታት ምርቃቕ ከድሊ'ዩ። ሜላ ወይ ኣገባብ ስሉሳዊ-መስመር ድማ፡ ንጥምረት፡ ምምልላእን ግብራውነትን ናይ'ቲ ዝረቐቐ ስትራቴጂታት ከዕዝዝ እዩ። ስለ'ዚ፡ ንጽምዶ ዓጢቕናን ስትራቴጂ ጽምዶ ኣርቂቕናን፡ ንሃዲሕ ጉዕዞ - ኣብ ኩሉ ግንባራት ብዕቱብ ክንሰርሕ ግዴታ እዩ። ብርግጽ፡ እተን ብብዞባኡ ዝቕመ ውድባት ቁጠባዊ ምትሕግጋዝ ከም - SADC፡ IGAD፡ CINSAD፡ ECOWAS፡ ናብ ክፍሊ-ዓለማዊ ውህደት ዝወሰድ ሰረት ከንጽፋ፡ ዓቢ ተስፋ እዩ ተነቢሩ ነይሩ። እንተኹነ፡ ገስጋስን ናይ ምግባር ዓቕሚን ናይዘን ዞባውያን ውድባት፡ ዛጊት ዘዕግብ ኣይኡነን። እዚ ኩሉ ረቕሒታት'ዚ፡ ንዳግመ-ሕውየት ሕብረት ኣፍሪቃ፡ ሓያል ጽምዶ ብምክያድን ኣብ ኩሉ ደረጃታት ሓድሽ ስትራቴጂታት ብምርቃቕን፡ ብብዙሓ-ጎድናዊ ኣገባብ፡ ምስ ሓቀኛ ዓቕሚ ኣህጉርና ዝዳረግ ግቡእ ቁጠባውን ፖለቲካውን ሓይሊ እትውንን ኣፍሪቃ ንምህናጽ ዝደፋፍእ እዩ። የቕንዩለይ!

5/2/2022